

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta Právnická fakulta
Habilitační obor Občanské právo

Uchazeč JUDr. Markéta Selucká, Ph.D.
Pracoviště Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Habilitační práce Odpovědnost za vady s důrazem na ochranu spotřebitele

Oponent doc. JUDr. Monika Jurčová, PhD
Pracoviště Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave

Text posudku

Autorka predložila habilitačnú prácu, v ktorej sa výsledky jej dlhoročného vedeckého bádania v oblasti ochrany spotrebiteľa koncentrujú v téme zodpovednosti za vady. Závazkové právo, osobitne spotrebiteľské zmluvy a ochrana spotrebiteľa všeobecne sú témy, v ktorých autorka už v minulosti presvedčila o svojej erudícii. Možno tak tvrdiť nielen s ohľadom na jej publikačnú a prednáškovú činnosť, ale tiež aktívnu participáciu v medzinárodnom zoskupení *Acquis group*.

Považujem za prejav „vedeckej statočnosti“ autorky predložiť na pomedzí medzi starým a novým civilným kódexom v Českej republike prácu s titulom venovaným inštitútu, ktorý z terminologického hľadiska prináleží do starej úpravy záväzkových vzťahov a v novom Občianskom zákonníku (ďalej ako „NOZ“) sa v tejto podobe nevyskytuje. S týmto zdanlivým protirečením sa autorka v úvodnej kapitole prednostne vysporadúva, venuje sa pojmu zodpovednosť v novej právnej úprave a polemizuje ohľadne minimalizácie jeho využitia vo vzťahu k vadnému plneniu slovami: *„S vědomím neschopnosti právní vědy shodnout se na vymezení právního pojmu „odpovědnost“, resp. snahy vyhnout se zcela používání termínu „odpovědnost“ v NOZ, proto musíme přistupovat i k další materii – specifickému odpovědnostnímu institutu – odpovědnosti za vady, resp. právům z vadného plnění.* Oponentke sa NOZ javí v tomto ohľade pomerne konzistentný (pojem „zodpovednosť“ nie je v NOZ ojedinelý, ale väčšinou je koncentrovaný v pojme „rodičovská zodpovednosť“ ako konglomerát práv a povinností rodičov a je v zhode s Hurdíkovou definíciou zodpovednosti, na ktorú odkazuje aj dôvodová správa). Autorka konštatuje, že zmena pojmoslovia nebola nutná, s tým možno súhlasiť, ale oponentke sa javí ako vhodná a podporuje ju. V plnom rozsahu sa však prikláňam k autorkinej výhrade, že ak takáto zmena bola uskutočnená, *„měla být učiněna důsledně v evropském kontextu, tj. návrat k pojmosloví založeném na smyslu a účelu daného institutu v kontextu obecného i právnického jazyka“*. Rovnako možno skôr súhlasiť s tvrdením, že *„NOZ zůstal pouze na začátku celého procesu dualizace soukromého deliktního práva. Vlastní členění podle obsahu a charakteru práv, jak je dnes zcela běžné např. v soft law či navrhovaných evropských normách soukromého práva (DCFR, PECL, ACQP, CESL) však nezavedl. avšak z hlediska rozsahu náhrady škody či specifických práv a povinností s vazbou výlučně na smluvní delikt, neobsahuje NOZ ničeho.“* Z citovaného textu habilitačnej práce (a nielen z neho) zrejme vyplýva, že je založená na dôkladnej komparácii inštitútu zodpovednosti za vady s porovnateľnými schémami a riešeniami v modelových normách európskeho *soft law*, tvrdenia autorky sú odôvodnené.

Autorka vyslovuje kritiku, že odklon od použitia pojmu zodpovednosť v zmysle sekundárnej právnej povinnosti, ktorá vzniká porušením primárnej právnej povinnosti nebol dôsledný a poukazuje na ustanovenia NOZ, ktoré používajú tento pojem v takomto (starom) zmysle. Domnievam sa, že úplne čisto oddeliť pojmy povinnosti a zodpovednosti by sa rovnalo dokonalosti a dokonalosť je kategória, o ktorú sa treba snažiť, ale ťažko ju očakávať. Preto autorkina kritika môže byť podrobená rovnakému protiargumentu, aký ňou bol použitý na obhajobu pojmu zodpovednosť, t.j., že aj v právnych poriadkoch, ktoré zodpovednosť za vady nepoznajú, sa termín zodpovednosť v tomto zmysle používa.

V ňou navrhovaných modelových schémach autorka *de lege ferenda* sumarizuje návrhy dualizácie súkromného deliktneho práva (schémy 7, 8). Považujem jej návrhy za odôvodnené (ak má význam v súčasnej situácii v Českej republike uvažovať v rovine *de lege ferenda* o takom systematicky závažnom návrhu). Oddelenie zmluvného a mimozmluvného deliktneho práva je vhodným krokom a jednotný systém nápravných prostriedkov vo vzťahu k zmluvným deliktom, ktoré pomenúva ako náprava, úrok z omeškania, náhrada škody by mal byť z pohľadu oponentky preferovaný. V tejto súvislosti si možno položiť otázku, či do tejto schémy jednotného systému nápravných opatrení by nebolo vhodné zaradiť aj ustanovenia o reštitúcii nárokov zmluvných strán po ukončení zmluvného vzťahu z dôvodu odstúpenia od zmluvy. Diskutovať možno aj o účinkoch odstúpenia od zmluvy (*ex tunc* alebo *ex nunc*).

Funkcie práv z vadného plnenia autorka rozoberá z pohľadu ochrany relevantných záujmov veriteľa v jednotlivých štádiách zmluvného vzťahu. Túto časť práce považujem za veľmi prínosnú, keďže logicky vytvára aj myšlienkové základy ďalších častí práce a odôvodňuje existenciu práv z vadného plnenia a mechanizmy ich uplatňovania a realizácie. Možno skutočne súhlasiť s postulátom autorky: „*Ochrana zájmu veriteľa jako základní idea závazkového práva a stěžejní funkce práv z vadného plnění.*“ Domnievam sa, že analýza jednotlivito vystupňovaných záujmov a tomu zodpovedajúcich práv veriteľa je v zhode aj s požiadavkami vytvorenia hierarchie prostriedkov nápravy (podobne ako v smernici o niektorých aspektoch predaja spotrebného tovaru).

Autorka podrobuje kritike skutočnosť, že zákaz diskriminácie nie je v NOZ upravený a považuje to za prejav „*určité izolovanosti současného českého platného soukromého práva od nejmodernějších trendů soukromého práva v členských státech EU, resp. nemodernějších trendů reprezentovaným soft law v rámci EU.*“ Z hľadiska trendov je možno súhlasiť s autorkou, na druhej strane oponentka si je vedomá aj toho, že nie všetci predstavitelia európskej civilistickej právnej vedy hľadajú na zákaz diskriminácie ako na zásadu, ktorá by sa typicky mala uplatňovať v zmluvnom práve (porovnaj Matthias Storme)¹, oponentka samotná so zákazom diskriminácie v zmluvnom práve v celom rozsahu stotožnená nie je.

V kapitole 6 práce, ktorá dôsledne analyzuje jednotlivé predpoklady zodpovednosti za vady sa mi javí ako mierne prekvapivé, že autorka nevyjadruje stanovisko k odplatnosti alebo bezodplatnosti zmluvy ako deliacemu kritériu, resp. predpokladu vzniku zodpovednosti za vady. Na jednej strane autorka uvádza (na s. 94 práce), že zmluva zakladajúca záväzky môže byť odplatná aj bezodplatná, na druhej strane § 1914 ods. 1 NOZ sa viaže na odplatné plnenie. Z toho dôvodu by ma zaujímalo, ako nazerá autorka na zodpovednosť za vady vo vzťahu k bezodplatným plneniam, hoci si plne uvedomujem, že v spotrebiteľských vzťahoch

¹ Dokonca je o ňom známe, že v roku 2005, keď mu bola udelená Cena slobody ("Prijs voor de vrijheid"), v prednáške pri tejto príležitosti sa vyjadril, že za jednu z základných slobôd v súkromnom práve považuje „slobodu diskriminovať“, v ktorej priamo napadol legislatívu obmedzujúcu slobodu voľby v súkromnoprávných vzťahoch. (http://en.wikipedia.org/wiki/Matthias_Storme)

je táto otázka skutočne teoretická. Napriek tomu otázka, do akej miery možno uplatňovať prostriedky nápravy na bezodplatné zmluvy, je zaujímavou výzvou ďalšieho bádania.

Značná pozornosť je v práci venovaná vadám, ich druhom a charakteristike. Hoci práca je zameraná na spotrebiteľa a v pozadí práce je zaiste sústredenie na najfrekvencovanejšie spotrebiteľské zmluvné typy (najmä scudzovacie zmluvy), v určitej miere sa mi javí podcenenou oblasť služieb a posudzovanie vadnosti plnenia, ktoré spočíva vo výkonoch. De lege lata je to absolútna slabina slovenského OZ a pravdepodobne aj českého OZ. Rovnako nemožno opomenúť, že vo vzťahu k službám sa nepohybujeme len v kategórii záväzkov označovaných „*obligation de résultat*“, v ktorých dlžník zodpovedá za dosiahnutie určitého výsledku, ale nový civilný kódex by sa mal vypoariadať aj s kategóriou záväzkov „*obligation de moyens*“, kde sa konformita plnenia odvíja od najlepšej snahy (*duty of skill and care*) vo vzťahu k posúdeniu vadnosti plnenia/ neplnenia a rozsahu nápravných opatrení.

Plne podporujem autorkine návrhy, že treba dbať na terminologickú čistotu rozlišovania medzi pojmi splnenie a plnenie. Autorka sa prihovára aj za terminologické odlíšenie rôznych spôsobov jednostranného ukončenia zmluvného vzťahu, ktoré sa v slovenskej aj v českej praxi stretávajú výlučne v pojme odstúpenie, z porovnania zahraničných vzorov podľa oponentky tiež jednoznačne vyplýva prínos tohto návrhu.

Rozsahom prameňov vyniká kapitola venovaná subjektom. Z judikatúry SD EU a národných súdov vyplýva, že vývoj v nazeraní na osobu spotrebiteľa prináša stále nové uhly pohľadu. Osobne oponentka prisvedčuje logike v rozhodovaní francúzskych súdov (neprofesionál vs. spotrebiteľ), Bejčkovmu rozdeleniu obchodov na základné a akcesorické a z toho vyplývajúcim konzekvenciám, podobne aj citovaným rozhodnutiam britských súdov.

Významné konštatovanie autorky „*v prípade NOZ je možné konstatovať, že není zřejmé, zdali „prodlení“ v sobě zahrnuje i odpovědnost za vady (model ObZ), či zdali byla přejata koncepce z OZ, tj. striktní rozlišení odpovědnosti za vady odpovědnosti za prodlení. Zdá se, že obě koncepce jsou vedle sebe a působí tak poněkud nekompatibilně (srov. § 1914 a § 1968 NOZ)*“ je zaradené len v poznámke na s. 206, hoci považujem túto otázku vo vzťahu k téme práce za významnú a bolo vy vhodné sa ňou hlbšie zaoberať. Na druhej strane, je zrejmé, že by pravdepodobne presiahlo rozsah práce, ak by tému autorka rozšírila aj o tieto aspekty jednotného/ diverzifikovaného nesplnenia.

Posledná kapitola sa venuje zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom. Ako oponentka by som prízvukovala, že táto časť, inak veľmi kvalitná, dostatočne neakcentuje skutočnosť, že smernica č. 85/374/EHS výslovne požaduje „aby sa vady výrobkov neposudzovali z hľadiska spôsobilosti na použitie (*fitness for use*), ale z hľadiska ich bezpečnosti (*to the lack of safety*)“ (porovnaj aj § 2941 NOZ). Z toho dôvodu je možno pripustiť, že aj výrobok, ktorý z hľadiska splnenia zmluvných povinností predajcu predstavuje riadne plnenie, teda je v zmysle smernice 1999/44/ES v súlade so zmluvou, môže byť naopak vadný podľa smernice č. 85/374/EHS. Pravdepodobne nie je len otázkou výberu nadobúdateľa- poškodeného, ktorý režim uplatnenia práv si vyberie.

Habilitačná práca je napísaná starostlivo, autorka pracuje s odborným jazykom na vysokej úrovni, pochybnosti možno vyvoláva používanie pojmu „komunitárne právo“.

Predložená habilitačná práca je po obsahovej a formálnej stránke na veľmi dobrej úrovni. Autorka využila v dostatočnej miere nielen domácu, ale najmä zahraničnú literatúru, ako aj judikatúru. Pri spracovaní práce využila všetky vedecké metódy. K problematickým otázkam

zaujala vlastné stanovisko a zároveň navrhla aj spôsoby ich riešenia.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Zodpovednosť za vady a bezodplatné zmluvy
2. Zodpovednosť za vady a poskytovanie služieb

Závěr

Habilitační práce JUDr. Markéty Selucké, Ph.D. „Odpovědnost za vady s důrazem na ochranu spotřebitele“ *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Občanské právo.

Nitra, 30.11.2013

Markéta Selucká
(podpis)

